

HOOFSTUK 5

BEVINDING

5.1. INLEIDING

In hoofstuk 1 is verwys na die kommer wat oor die dalende lidmaattal van hoofstroomkerke wêreldwyd asook hier in die RSA heers. Dit blyk veral in die Westerse wêreld die geval te wees, terwyl die kerk elders, veral in die ontwikkelende wêreld, 'n gesonde groei koers toon. Die afname in lidmaatgetalle die afgelope 21 jaar onder die tradisionele Afrikaanse Kerke wat onder 'n Westerse manier van doen tuishoort, is verontrustend. In die NHKA het die lidmaatgetalle die laaste 20 jaar met 30% afgeneem, terwyl die getal dopelinge in dieselfde tydperk met 75% afgeneem het. Tans is die sterftes meer as die getal geboortes, terwyl baie jongmense die Kerk verlaat deur na ander kerke te gaan, te emigreer of buitekerklik te word.

Daar is uiteraard baie redes vir hierdie kwyning waarvan die hedendaagse tydsgewrig die grootste oorsaak is. Die tradisionele manier van kerkwees-en-doen vind al hoe minder byval, soos die daling in lidmaatgetalle in hoofstroomkerke ook toon. In hoofstuk 3 is daar gekyk na enkele van die invloede wat op die hedendaagse gemeente inspeel. Die vraag oor hoe en in watter mate 'n vak soos Gemeentebou, en veral die implementering daarvan in 'n gemeente, die kwyning van lidmaatgetalle kan stuit en selfs kan omkeer. was deurentyd in hierdie studie van belang.

Natuurlik is die regte motiewe onder die soeklig as dit by die vraag na die vermeerdering van lidmaatgetalle kom, soos ook elders in hierdie studie uitgewys is. 'n Missionale bewoënhed kan geen ander grondmotief hê as die missio Dei se opsoekende liefde in hierdie wêreld, soos wat dit in die verlossingsboodskap neerslag vind nie. God se opsoekende liefde behoort elke gelowige te inspireer om ook op te soek, selfs tot aan die uithoeke van die aarde. Uiteraard is die plaaslike gemeente 'n ideale instrument om hande en voete aan hierdie missionale bewoënhed in die gemeenskap te gee.

Missionale gerigtheid gaan nie daaroor om lidmate van ander gemeentes of denominasies af te rokkel en dan selfvoldaan oor 'n groeiende gemeente te voel nie. Dit verg eerlike en deurdagte selfondersoek wat probeer vasstel waaruit die gemeente

groeï. Is dit uit nie-gelowige mense of 'n groeiende getal kerkvervreemde lidmate? Of is dit “*the circulation of the saints*” waarna in omgangstaal as “*church-hopping*” en “*church-shopping*” verwys word? Wanneer kerke hiermee gekonfronteer word, is die verweer dikwels “ons sien om na die skape.” – iets wat die vorige gemeente klaarblyklik nie voldoende kon regkry nie.

Gemeentebou waarin die missionale dimensie en intensie in gesonde wisselwerking met mekaar verkeer, worstel altyd met die regte motiewe, hetsy dit 'n missionale aksie verteenwoordig of die aansoek van 'n aspirant lidmaat moet oorweeg. Die klem behoort allereers op die onbereikte mense in die gemeenskap, die vervreemdes, die noodlydendes en die sosiaal verontregtes te val. Ook waar dit by suiwer barmhartigheidsdiens kom, gaan dit om diens ter wille van diens, gedryf deur die liefde van Christus en nie om 'n soort manipulasie tot 'n “ek-sê-dankie-bekering” nie.

5.2. DIE DRIE MAATSTAWWE VIR DIE KERK

In hoofstuk 1 is verwys na Collins (2006) wat drie maatstawwe vir suksesvolle organisasies aangelê het en wat ook vir die kerk kan geld naamlik

1. Effektiewe funksionering volgens haar missie in die wêreld.
2. 'n Onderskeidende impak op die gemeenskap. As 'n bepaalde gemeente sou verdwyn – sal daar 'n ernstige leemte in die gemeenskap ervaar word?
3. Volhoubaarheid. Om oor 'n lang genoeg tyd 'n impak te maak sodat die sukses nie aan die persoonlikheid van een leier alleen toegeskryf kan word nie.

Bogenoemde maatstawwe is in 'n redelike mate in hierdie studie ondersoek veral met inagneming van die hipotese wat deurentyd onderliggend aan die aanpak en beredenering was:

Gemeentes wat besig is met 'n gestruktureerde gemeentebouproses, is missionaal meer suksesvol as gemeentes wat geen gestruktureerde gemeentebouproses deurloop nie.

Daar is deurentyd van Collins (2001) se prosesindeling gebruik gemaak, en dit is ook telkens deur die skets wat die vordering in die beredenering uitgebeeld het, geïllustreer.

5.3. DIE GEMEENTE SE EFFEKTIEWE FUNKSIONERING VOLGENS HAAR MISSIE IN DIE WÊRELD

'n Gestruktureerde gemeentebouproses is 'n voertuig om 'n gemeente effektief volgens haar missie in die wêreld te laat funksioneer. Hoofstuk 2 het by uitstek op die gemeente se missie in die wêreld ingegaan, en het ook 'n aanloop tot effektiewe funksionering gebied waarin sake soos leierskap, die teorie van gemeentebou en al die fasette van 'n missionale gerigtheid aangespreek is. Vervolgens word die kernaspekte van hierdie punt weergegee. **Let daarop dat die vorige hoofstukke die teoretiese besinning weergee en dat dit wat volg kritiese uitgangspunte en gevolgtrekkings uit hierdie studie is.**

5.3.1. Deur die regte leierskap

Daar heers konsensus onder die talle skrywers wat hulle met leierskap bemoei dat die tyd van 'n modernistiese leierskapstyl wat in 'n outoritêre organigram gegiet is, verby is. Die postmoderne era vra na groter spanleierskap wat as teenvoeter dien vir die solo-pastor wat alles vir almal wil wees. Spanleierskap vra groter buigsaamheid en aanpasbaarheid by gemeentes waar leierskap grootliks nog hiërargies en volgens vaste strukture geskied. Dit vra na konsensus, deelnemende besluitneming en die bou van verhoudings. Leiers in die gemeente sal 'n omgewing moet skep waarin ontluikende leiers volgens elkeen se gawes kan groei en gedy.

Dit blyk ook dat die dae van die sogenaamde "leierleraar" wat 'n strenge outoritêre rol vervul, getel is. Aan die ander kant is daar tog by sommige 'n soberheid wanneer gepleit word dat daar wel 'n *primus inter pares* sal wees, 'n spanleier wie se leierskap op die twee pilare van verantwoordelikheid en invloed gegrond is. Dit is leierskap wat wegbeweeg van beheer na kreatiewe vryheid en inklusiewe konsensus. Die hele saak van 'n vlak-5-leier is duidelik onderstreep. 'n Vlak-5-leier is dié soort leier wat altyd die "groter saak" belangriker ag as enige vorm van eie belang of persoonlike agenda. Die kerk het 'n groot behoefte aan hierdie tipe leier. Dit is 'n persoon wat hom/haar lank aan 'n gemeente verbind en wat onbaatsugtig bou om die plaaslike gemeente 'n uitnemende (*great*) gemeente te maak - veral ook wat missionale gestuurdheid betref. Dit moet 'n uitnemendheid wees wat bly voortleef selfs lank nadat die vlak-5-leier nie meer daar is

nie. Daar is tog 'n vereiste wat mens by die mondering van 'n vlak-5-leier sou wou voeg, naamlik 'n aanvullende mate van gesonde charismatiese leierskap sonder om die swak plekke in die mondering van charismatiese leierskap daarmee saam aan te trek.

'n Vlak-5-leier kweek 'n gesonde groeiklimaat in die gemeente. Hierdie leier weet dat leierskap in die gemeente grootliks uit vrywilligers bestaan wat uit liefde vir die Here hulle gawes en kragte tot beskikking stel. Hy/sy weet dat daar nie soos in korporatiewe omgewings na willekeur "gehire-en-fire" kan word nie, en skep daarom 'n teenvoeter vir swak presteerders deur 'n kultuur van uitnemendheid (*pocket of greatness*) in die gemeente op te bou. Dit is uiteraard gemeentebou-taal en geld by uitnemendheid ook vir die missionale werk in die gemeente. 'n Kultuur van uitnemendheid ontstaan uit die visie van die gemeente wat gekoppel is aan die krimpvarkiekonsep en wat met verloop van tyd op verbete wyse gekweek en ontwikkel word.

5.3.2. Gemeentebou bied 'n basis waarvandaan lidmate as gestuurdes kan gaan

Die vak Gemeentebou word sedert die vroeë Tagtigs deur feitlik alle erkende Praktiese Teologie-departemente elders en plaaslik gedoseer. Soos reeds vermeld, het veral Nel (1986, 1998, 1994), Bisschof (1991) en Hendriks (1992) 'n leidende rol hierin gespeel, veral wat die fundering, vestiging en uitbouing van die vak Gemeentebou betref. Myns insiens het die fundering en toepassing van gemeenteboubeginsels, soos byvoorbeeld die kweek van die regte identiteitsbewussyn, meegewerk om 'n goeie klimaat vir 'n missionale bewussyn in gemeentes te skep. Die aanwending van gemeenteboubeginsels kon ampsdraers en lidmate begelei om los te kom van 'n selfgesentreerde model van gemeentewees.

In hierdie navorsing is veral gefokus op die meer as 100 gemeentes wat Malan Nel versoek het om met die fasilitering van gemeentebouprosesse behulpsaam te wees. Uiteraard is daar ook ander gemeenteboukonsultante wat by verskeie gemeentes betrokke geraak het. Jong predikante is uit die onderskeie fakulteite na gemeentes toe, met 'n grondige kennis van die vak, terwyl ouer predikante in wisselende grade van die vak kennis geneem het, hetsy in die vorm van voortgesette opleiding of ander bekendstellingsgeleenthede. In gemeenskappe en streke waar gemeentes mekaar aangespoor het om ook by die saak van gemeentebou betrokke te raak, was daar 'n suurdeeg-effek aan die werk (vgl. 4.1, p. 242). Dit is bykans onmoontlik om die

eksponensiële invloedswaarde daarvan soos wat dit oor die land heen gespoel het, te verreken. Die indruk word gekry dat baie gemeentes wat nie 'n gestruktureerde gemeentebouproses deurloop het nie, vanweë hierdie soort beïnvloeding steeds sekere gemeenteboubeginsels geïmplementeer het.

Kritiek teen die vak Gemeentebou, veral vanuit die oord van die SAVGG (Kyk 2.5.1.2, p. 118), moet teologies beoordeel word. Missionale teologie in hierdie land is ouer as die SAVGG se ontstaan (Augustus 2003) en 'n studie van hierdie aard sal heeltewel voortydig wees. Dit is een ding om al die regte dinge te sê, maar of dit effektief in vrugtevolle dade sal realiseer, sal net die tyd leer. Daarby is die vier fases wat voorgeskryf word 'n proses wat oor etlike jare strek, en baie aspekte van die fases herinner sterk aan strategiese (waarvan gemeentebou beskuldig word) taalgebruik, soos byvoorbeeld 'n gemeentelike visiestelling; 'n visie vir beliggaming; langtermynbeplanning; "S.M.A.R.T."-handelingsuitvoeringsbeplanning; 'n personeelverbintenis ensovoorts.

Gemeentebou is 'n dinamiese vakgebied en sekere insigte uit die gestuurde teologie, ontluikende kerke en die organiese kerkbeweging, om maar enkeles te noem, behoort voortdurend verreken te word.

5.3.3 Deur die missionale gemeente

Die missionale gemeente is 'n gemeente wat voortdurend deur die missio Dei verander word van 'n instandhoudingsgemeente na 'n gemeente met missionale identiteit wie se primêre fokus die kommunikasie van die evangelie aan alle mense is. Die gemeente in voortdurende staat van verandering is God se sending aan die gemeenskap en die wêreld. In die proses ontwikkel 'n missionale ekklesiologie waar die gemeente as gestuurde gemeente lidmate begelei om gestuurdes in die onmiddellike sendingveld waar hy/sy lewe, werk en ontspan te wees.

'n Missionale ekklesiologie veronderstel 'n getuigende gemeente (2.5.2, p. 122) waar eredienste missionaal ingerig word, lidmate geskool word om getuienis te lewer en onderlinge verhoudinge, onder andere in kleingroepe en in ander verbande as basiese getuienislewering dien. Terwyl die veronderstelling daar is dat elke lidmaat gedurig getuigend in sy/haar wêreld besig behoort te wees, weet ons dat dit nie altyd realiseer

nie. Dit is daarom dat sekere werkswyses soos evangelisasie en sending, hoewel sommige meen dit is uitgediende begrippe, steeds 'n definitiewe plek in die gemeente het. Die term "sending" verdien byvoorbeeld eerder 'n herdefiniëring om van die oordrewe geografiese verstaan (vgl. Hirsch 2006:130) daarvan weg te kom. In die Suid-Afrikaanse konteks het 'n hele sendingveld die afgelope paar dekades vanuit omliggende buurlande oor ons grense gestroom en onder ons kom woon. Skielik is sendingwerk vir die plaaslike swart gemeente ook 'n werklikheid en worstel baie van hulle ook met vooroordeel en selfs vreemdelingehaat. Daarom dat sending in die Suid-Afrikaanse konteks nie soseer geografies waar landsgrense ter sprake is, gesien moet word nie, maar wel as 'n toneel waar soveel ander selfgeskepte grenslyne soos sosiale, politieke, etniese, kulturele, godsdienslike en ideologiese grense geld. Figuurlik gesproke kan tussen harder en sagter grenslyne onderskei word (Kyk 2.5.2.5, p. 142 vir beredenering). Dit kan soliede, dik of dun lyne en selfs stippellyne wees. Hierdie grenslyne verwys eerder na 'n soort figuurlike afgrensing waar vooroordeel, meerderwaardigheid, etnisiteit en selfs naakte rassisme woed. Soos beredeneer, kan die term sending steeds gebruik word waar die meer soliede, diklynige grense deur die kerk na die nie-kerk oorgesteek moet word, terwyl die term evangelisasie meer van pas is by die gestippelde grenslyne in ons daaglikse bestaan.

Die ideaal is dat alle lidmate gestuurdes in hulle wêreld moet wees en daarvoor beywer die gemeente haar ook vir die implementering van 'n missionale ekklesiologie. Die werklikheid is dat daar lidmate is met spesifieke gawes op die terrein van sending en evangelisasie. Alle lidmate in die kerk moet soos 'n weermag op 'n sending wees. Almal is nodig en elkeen word aangewend, terwyl daar tog spesialiste by sekere punte van konsentrasie nodig is.

Nog 'n aspek van die missionale gemeente is die dienswerk in die gemeenskap wat al hoe meer begin plaasvind. Uit die vraelyste wat aan respondente voorgelê is, blyk dat daar 'n groeiende bewussyn van die gemeente se verantwoordelikheid teenoor die gemeenskap is. Voorheen was daar 'n stuk beskroomdheid om in die gemeenskap betrokke te raak vanweë die beskuldiging dat dit op 'n sogenaamde *Social Gospel*-inslag sou neerkom. Genadiglik woel al hoe meer gemeentes hulle uit hierdie greep van beskroomdheid om by die nood en die seer in die gemeenskap betrokke te raak.

5.3.4 Midde-in die perfekte storm

Daar bestaan min twyfel dat stormwinde van verandering in ons tyd woed. Nog nooit in die mensdom se geskiedenis het soveel invloede in só 'n kort tydjie op die mens ingespeel nie. Daar is 'n vloedgolf van inligting, 'n oormaat nuwe tegnologie om die mens se lewe te vergemaklik, verstedeliking, globalisasie, megadigmaskuiwe (Callahan 2002), kwantumveranderinge (Gibbs 2000), postmodernisme, ontluikende kerke – die lys is eindeloos en ingrypend.

In hoofstuk 3 is bogenoemde invloede beskryf, en is die hele saak van postmodernisme teenoor modernisme onder andere beskou. Baie is dit eens dat modernisme met al die wonderlike ontwikkeling wat dit gebring het, tog ook in sy hoogbloei baie uitwasse gebaar het. 'n Mens voel jou redelik tuis in die postmoderne idioom en het groot waardering vir die hele ontluikende-kerk beweging, maar het tog bedenkinge. Dit is dalk nodig om Janse van Rensburg (2000) en Carsons (2005) se kritiese stem te hoor. Postmodernisme moet waak om nie hard en ongenaakbaar soos 'n rebelse en vyandiggesinde kind teenoor sy ouer oor te kom nie, 'n kind wat sy ouer verslind en weier om sy herkoms enigins te herken of te erken. Modernisme word fel afgewys en die uitwasse daarvan word in geen onduidelike taal nie beskryf, terwyl postmoderniste nog nie juis iets substansieel in die plek daarvan gestel het nie.

Dieselfde voorbehoud geld ook vir die ontluikende kerke. Daar word mooi dinge gesê en in vooruitsig gestel, selfs geïmplementeer – maar gaan dit die toets van die tyd deurstaan? Die verhouding tussen gemeentebou en die ontluikende teologie staan in 'n soort “kerklike simbiose” met mekaar. Om in die perfekte storm te kan voortvaar gebruik ons insigte uit beide eras net soos wat skepe steeds vandag konvensionele navigasietoerusting aan boord gebruik as aanvulling tot die eietydse GPS-tegnologie. As die satellietsisteem om een of ander onverklaarbare rede onklaar sou raak, is die konvensionele navigasiemetodes daar om voort te vaar. Boonop is 'n aansienlike opleiding van matrose en 'n magdom veiligheidsdrills en -prosedures wat behoorlik nagekom moet word om die skip veilig in enige storm te laat vaar, onontbeerlik. 'n Verweefde soort simbiose tussen byderwetse kennis en konvensionele vaardighede word benodig om hierdie perfekte storm deur te sien.

5.3.5 Van krimpvarkie tot vliegwiel

Die krimpvarkiekonsep gaan daarvoor om 'n komplekse werklikheid tot 'n sinvolle, werkbare idee te reduceer. Daar word gefokus op die essensiële, terwyl dit wat nie verband hou nie, gewoon daargelaat word. Die gemeente is aan soveel invloede en uitdagings uitgelewer en kan maklik alles vir almal probeer wees en uiteindelik 'n minimale impak in die gemeenskap maak. Dit kan veral die gevolg wees van 'n gemeente se visie wat te wyd en algemeen is. Onder leiding van die Heilige Gees ontdek die gemeente haar passie en dit waarin sy die beste in die wêreld kan wees. Daar word gebid en gewerk om 'n visie te vestig - 'n visie wat aan die krimpvarkiekonsep gekoppel kan word. Dit moet prakties wees en maklik herroep kan word, veral wanneer jy onder druk verkeer. Die uitdrukking “beste in die wêreld wees” mag dalk vergesog klink, maar dit is nie só moeilik nie. 'n Middestadgemeente wat dalende lidmaatgetalle beleef omdat hulle bevolkingsamestelling verander, kan besluit om hulle deure te sluit, of kan onder leiding van die Heilige Gees gelei word om te doen dit wat hulle die beste in die wêreld kan doen, naamlik om die gemeenskap in die middestad te dien soos geen ander gemeente dit kan doen nie.

'n Visie en krimpvarkiekonsep sou in hierdie geval byvoorbeeld daarop kon neerkom om mense vir die arbeidsmark te bemagtig deur die aanbieding van geletterheidsklasse, rekenaarkursusse, en om basiese vaardighede vir die mense aan te leer. Natuurlik word die evangelie in die proses gebring en word daar ook moontlik voorsiening gemaak vir dagsorg vir kinders terwyl die ouers skoling ontvang. Die visie en krimpvarkiekonsep sou 'n prakties en maklik herroepbare frase kon wees, soos byvoorbeeld: “*Werk in die stad om werk te skep vir die stad.*” Hierdie konsep word oor jare gedryf om toenemend 'n onderskeidende impak op die gemeenskap te hê.

Daar is al verwys na die byna “moeiteloosheid” waarmee die organiese kerkbeweging reproduseer en uitdy (kyk 3.2.3, p. 214). Daar moet eers by die plaaslike gemeente 'n groot paradigmaskuif in denke plaasvind voordat daar tot 'n missionale ekklesiologie oorgegaan kan word. 'n Missionale ekklesiologie, wat 'n skuif van instandhoudingsdenke na gestuurdheid verteenwoordig, moet gevestig word. Nie elke pastor kan sy gemeente vaarwel toeroep en 'n organiese kerkbeweging begin nie. Die gemeente moet tot 'n nuwe missionale identiteitsvinding begelei word – dit verg gehoorsaamheid asook kreatiewe en toegewyde energie.

Die konsep van die vliegwiel mag by kritici 'n tipiese modernistiese beeld van 'n meganistiese werkswyse oproep, maar om 'n gemeente van 'n instandhoudingsgemeente tot 'n gestuurde gemeente met 'n gesonde missionale ekklesiologie te verander, verg 'n proses waar die visie (krimpvarkiekonsep) verbete nagestreef moet word. Maniere moet bedink word om die visie helder voor oë te hou, om voorsiening te maak vir kampioene wat die moeë lidmate weer kan laat fokus, wat die regte dinge maar net oor en oor doen (en onnodige dinge opsy laat) totdat die proses momentum kry en 'n deurbraak begin plaasvind. Hierdie vliegwielkonsep is nodig in 'n gemeentebougemeente wat missionaal 'n impak wil maak en net só ook by die gestuurde teologie wat oor jare lidmaatbetrokkenheid van 10% na 70% wil opstoot. Dit gebeur nie net nie – dit verg inspanning en volharding om uiteindelik momentum te bewerkstellig.

5.3.6 'n Samevatting

Die hele punt 5.3 het die gemeente se effektiewe funksionering volgens haar visie in die wêreld onder oë geneem. Die gemeente se visie is grootliks niks anders as God se visie vir die gemeente in 'n bepaalde gemeenskap nie. Dit is waaroor die missionale gemeente moet besin en waaroor haar visie in die klein gaan – om in lyn met God se visie te kom. Dit verg 'n biddende soeke, 'n gelowige verkryging van hierdie visie en 'n gehoorsame beplanning daarvan. Die gemeente werp dan alles in die stryd om 'n effektief-funksionerende gemeente volgens haar visie (hopelik in die lyn van 'n missionaal -gestuurde gemeente) in die gemeenskap en die wêreld te wees.

5.4 'N ONDERSKEIDENDE IMPAK OP DIE GEMEENSAP

Wat sal gebeur as jou gemeente skielik uit die gemeenskap sou verdwyn? Sal daar 'n bepaalde leemte ervaar word? In die gewone handel en wandel kan 'n onderskeidende impak op 'n gemeenskap beskou word as die gemeente se missionale werk in die gemeenskap waar die heilsmiddele van Christus bemiddel word. Gelukkig is daar tans 'n gesonde oplewing in barmhartige hulpverlening deur die gemeente aan die gemeenskap, wat 'n ekstra dimensie aan missionale gestuurdheid verleen. Dit geskied op só 'n wyse dat die gemeenskap ervaar dat die gemeente voorsien aan dit wat hulle nodig het, terwyl hulle terselfdertyd ook dit kry wat hulle nie besef hulle nodig het nie. Natuurlik geskied dit met die regte motief aan die kant van die gemeente soos in 4.5.6 (p. 297) uitgewys is.

Uiteindelik kan 'n onderskeidende impak op niks anders neerkom as 'n gemeenskap wat na liggaam en siel deur die gemeente versorg word nie. Dit verg 'n gemeente wat oortuig is dat sy haarself om 'n baie spesifieke rede in 'n bepaalde gemeenskap bevind. Dit is 'n gemeente wat nie net gemoed is met eie instandhouding nie, maar passievol besig is om die evangelie met die hele gemeenskap te deel. Dit is 'n gemeente wat nie net die evangelie deel nie, maar wat ook by die gemeenskap se nood en seer betrokke raak om verligting te help bring.

5.4.1 Sending

Die antwoorde van respondente toon aan dat die tradisionele siening van sending steeds heers. Wat die opleiding en onderhouding van sendelinge betref, asook finansiële bydraes en voorbidding vir sendelinge, is daar nie veel verskil tussen gemeentebougemeentes en nie-gemeentebougemeentes nie. Gemeentes uit beide groepe het aan sendinguitreike oor die korttermyn deelgeneem en interessante bestemmings is aangedui. Dit blyk wel dat meer fisiese aktiwiteit in terme van die opleiding van sendelinge, uitreike, uitstuur na buitelandse bestemmings, die heraktivering van lidmaatskap en die aflegging van geloofsbelydenis by die gemeentebougemeentes voorkom. Nie-gemeentebougemeentes vertoon beter wat die statiese aktiwiteite soos byvoorbeeld finansiële bydrae en voorbidding betref asook die effens groter frekwensie uitreike per jaar. Statistiese toetse dui egter nie 'n betekenisvolle verskil tussen die twee tipes gemeentes aan nie.

5.4.2 Evangelisasie

Die meeste respondente het van die EE3-kursus gebruik gemaak, hoewel die Getroue Getuie-kursus 'n goeie tweede plek inneem. Dit blyk dat die Getroue Getuie-kursus in die 17 jaar van sy bestaan aansienlik veld gewen het teenoor die EE3-kursus wat reeds vir ongeveer 27 jaar in die RSA aangebied word. Statistiese toetse dui aan dat betekenisvol meer gemeentebougemeentes die Getroue Getuie-kursus as nie-gemeentebougemeentes aanbied. Soos aangedui, is die rede hiervoor waarskynlik geleë in Malan Nel se opleiding van Getroue Getuie-aanbieders wat merendeels uit die gemeentebougemeentes kom.

Dit wil voorkom of die konvensionele evangelisasie-gerigte sensus grootliks in onbruik verval het te oordeel aan die aantal respondente wat op hierdie vrae gereageer het.

Gemeentebougemeentes kon, soos die statistiese toetse aandui, wel daarin slaag om betekenisvol meer mense se lidmaatskap te heraktiveer, terwyl daar wat belydenisafleggings betref, ook 'n hoër gemiddeld aangedui is.

Wat evangelisasie in geheel betref, is daar 'n duidelik waarneembare tendens in die guns van gemeentebougemeentes. Dit word afgelei uit die geheelbeeld van gemiddeldes en mediane, asook statistiese toetse wat aangedui het dat gemeentebougemeentes in twee fasette betekenisvol beter gevaar het.

5.4.3 Kleingroepe

Gemeentes uit beide groepe maak erns met die kleingroepbediening. Gemeentebougemeentes het wat die aantal kleingroepe betref asook hulle betrokkenheid in die gemeenskap oor die algemeen beter gevaar. Gemeentebougemeentes kon meer nie-gelowiges en kerkvervreemdes deur middel van hulle kleingroepbediening by die gemeente inskakel, maar in die algemeen slaag kleingroepe nie genoegsaam daarin om nie-gelowiges en kerkvervreemdes by die gemeente in te skakel nie. Daar is waarskynlik steeds te veel van 'n na-binne-gerigtheid by kleingroepe. In die algemeen beskou, dui die statistiek 'n meer gunstige tendens by die gemeentebougemeentes aan wat hul kleingroepe se missionale werking betref as wat die geval by die nie-gemeentebougemeentes is.

5.4.4 Diens aan die gemeenskap

Barmhartigheidsdiens geskied altyd vanuit 'n dankbare oortuiging van Christus se verlossingswerk en mag geensins met bymotiewe geskied nie. Nel (2002:70-71) skryf dat 41 uit die 58 gemeentes waarby hy betrokke tot en met 2002 was, hulleself as ondergemiddeld geëvalueer het wat diens aan die gemeenskap betref en dat insig ten opsigte van hulle kontekstuele relevansie soms geheel en al ontbreek. By sommige gemeentes is daar geen plaaslike missionale betrokkenheid nie.

Aan die ander kant merk hy (Nel 2002:71) tog 'n verblydende tendens van groeiende bewuswording as dit kom by kreatiewe voorstelle oor hoe gemeentes in die gemeenskap betrokke kan raak. My waarneming is dat 'n aansienlike persentasie gemeentes wel by basiese hulpverlening ten opsigte van die voorsiening van kos en kleding betrokke is (vgl. tabel by 4.5.1, p. 290). Behalwe sopkombuise wat beman moet word, is dit makliker

om nie-bederfbare kos en klere te versprei. Ook betrokkenheid by ouetehuse en kinderhuse lewer 'n redelike persentasie betrokkenheid op. Gemeentes is ook geredelik geneig om hulle fasiliteite vir hulpverleningsinstansies beskikbaar te stel. Wanneer dit kom by meer toegespitste dienslewering aan die gemeenskap soos deurgangbehuising, versorging van straatkinders, betrokkenheid by terminale en vigs pasiënte, val die persentasie van betrokkenheid dramaties. Die rede hiervoor lê waarskynlik opgesluit in die feit dat daar makliker en moeiliker areas van gemeenskapsbetrokkenheid is en dat aspekte soos deurgangbehuising en versorging van straatkinders tot laasgenoemde behoort en deurlopende betrokkenheid verg, iets wat moeiliker volhoubaar vanuit 'n gemeente bestuur kan word.

Wat die algemene bevinding by diens aan die gemeenskap onder punt 4.5. (p. 289 e.v.) betref, kan met die volgende opmerkings volstaan word: Meer gemeentes uit die gemeentebougroep was by projekte betrokke, en wat vigs- en ander terminale pasiënte betref, dui die statistiese toetse dat die gemeentebougemeentes op hierdie terrein betekenisvol beter vaar.

Daar was enkele gemeentes wat as gevolg van die betrokkenheid by die gemeenskap heraktivering van lidmaatskap aangedui het, asook persone wat belydenis van geloof afgelê het, maar die verskil tussen die twee tipes gemeentes wat laasgenoemde betref, is nie statisties betekenisvol nie.

Wat hulle impak op die plaaslike gemeenskap betref, het beide groepe 'n positiewe selfbeeld openbaar, met die gemeentebougemeentes wat ietwat meer optimisme openbaar het. Beide groepe het oorwegend aangedui dat die gemeenskap hul gemeente-wees gunstig beskou. Daar is tog die kritiese vraag of gemeentes werklik 'n realistiese beeld van hulleself het ten opsigte van die gemeenskap se siening teenoor die gemeente en die impak wat die gemeente op die gemeenskap het (vgl. Nel 2002:71). Wat barmhartigheidsdiens aan die gemeenskap in die geheel betref, het die gemeentebougemeentes beter as die nie-gemeentebougemeentes vertoon.

5.5 Finale bevinding

In die lig van alles wat tot dusver gesê is, word bevind dat die hipotesestelling geverifieer kan word. ***Gemeentes wat besig is met 'n gestruktureerde gemeentebouproses is missionaal meer suksesvol as gemeentes wat geen gestruktureerde gemeentebouproses deurloop nie.*** Die gemeentebougemeentes het in die algemeen en deurlopend beter gereageer as respondente, die statistiese gegewens was oor die algemeen meer in die guns van die gemeentebougemeentes, met enkele statistiese toetse wat ook betekenisvol ten gunste van die gemeentebougemeentes beslis het.

5.6 Volhoubaarheid? – 'n toekomsblik

Volhoubaarheid is 'n wesenlike kwessie en sny aan by die verlede, die hede en die toekoms. Hoe die gemeente in die verlede opgebou en in 'n missionale gemeente omskep is, bepaal sy impak op die gemeenskap. Die toekoms gaan daaroor dat 'n impak oor 'n lang genoeg tyd gemaak word sodat sukses nie aan die persoonlikheid van een leier alleen toegeskryf kan word nie. Dit is die vuurproef om te bepaal of die gemeente suksesvol omskep is in 'n missionaal-gestuurde gemeente, al dan nie. Lank na die eerste leiers in hierdie omdraaiproses van instandhoudingsgemeente na gestuurde gemeente van die toneel verdwyn het, moet die gemeente werktuiglik kan voortgaan asof dit natuurlikerwys só hoort.

Volhoubaarheid geskied in 'n tyd waar die plaaslike gemeente met winde van verandering gekonfronteer word. Oor die afgelope twee dekades is talle gemeentes in Suid-Afrika vir hierdie veranderinge vanuit die gemeentebouteologie toegerus. Tans woed die winde van verandering feller as ooit tevore. Daar sal duidelik koersaanpassings gemaak moet word met baie plaaslike gemeentes wat tans kwynend en sterwend op hierdie verandering reageer. Gemeentes wat staande wil bly teen hierdie loeiende aanslag sal indringend moet streef na die volgende:

- Leiers wat 'n gemeente toerus om volgens haar visie in die gemeenskap te kan voortbestaan, selfs lank nadat hulle nie meer daar is nie.
- Die vestiging van 'n grondige missionale identiteit by die plaaslike gemeente. Dit moet 'n missionale identiteit wees wat spontaan in 'n gestuurdheid ontwikkel en waar lidmate toenemend hulle apostolaatsopdrag vervul.
- Minder beheptheid met denominasionele identiteit en gebruike terwyl groter openheid aan die dag gelê moet word vir ander maniere van doen.
- Die vind van 'n werkbare visie (krimpvarkiekonsept) wat die missionale gemeente verbete kan nastreef.
- Die implementering van maatreëls om die gestuurde gemeente gestuurd te hou.

Volhoubaarheid herinner aan Jesaja 40:33 wat vry aangehaal word as 'n slotgedagte vir hierdie studie:

... sodat die wat op die Here vertrou nuwe krag kan kry. Hulle kan vlieg met arendsvlerke, kan hardloop en nie moeg word nie, kan loop en nie afgemat raak nie.